

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักข์ ประเภทบทร้อยกรอง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
ผู้วิจัย	: พระสมบุรณ์ ชินวิโส (วิชัย)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระหัสดี กิตตินนโท, ดร. พธ.บ.(บริหารรัฐกิจ), M.A.(Skt.Lit), Ph.D. : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์ คงสัตย์ ป.ธ.๔.,ปว.ค.,พธ.บ.,M.A.,ปร.ด.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาประวัติและเนื้อหาของวรรณคดีวิจักข์ ประเภทบทร้อยกรอง (๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักข์ ประเภทบทร้อยกรอง (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักข์ ประเภทร้อยกรองต่อสังคมไทยและในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ใช้ข้อมูลจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และเอกสารหนังสือรวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เรียบเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

“วรรณคดี” เป็นผลงานการประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีศิลปะและสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน เป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี มีคุณค่า เป็นบทประพันธ์ที่ผู้แต่งมีศิลปะในการเขียนทำให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเร้าอารมณ์ เป็นต้น จึงก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่าน เนื่องจากวรรณคดี ประเภท กาพย์ กลอน ของไทยได้มีวิวัฒนาการความเป็นมาก่อนสมัยสุโขทัย เช่น เพลงกลอน โคลง เป็นต้น ปัจจุบันลักษณะของร้อยกรองไทยมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวรรณคดีไทยจากสภาพแรกเริ่มไปสู่สถานะที่เจริญงอกงามขึ้น ทั้งในด้านรูปลักษณ์ต่างๆ จึงมีรูปแบบแตกต่างจากร้อยกรองในอดีต ดังนั้น การอ่านร้อยกรองปัจจุบันจึงต้องใช้วิธีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างมากมาย เช่น ด้านความบันเทิง การอบรมตน วัฒนธรรม สร้างเสริมสติปัญญา ทำให้เข้าใจตนเอง ประสานความเข้าใจมีผลต่อการสร้างสรรค์สังคมรู้เท่าทันโลกและชีวิต

หนังสือเรียนภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทสุภาษิตประเภทร้อยกรองที่ปรากฏใน วรรณคดีนิราศภูเขาทอง และโคลงโลกนิติ อันประกอบด้วยหลักธรรมต่างๆ ที่สอดแทรกในเนื้อหา คือ กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ อธิฐานธรรม โลกธรรม และความกตัญญู เป็นต้น เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตน ให้เข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง ใน

สภาวะธรรมทั้งหลาย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้ประพาสดีชอบทางกาย วาจาและใจ ยึดมั่นอยู่ในคุณงามความดี เพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักธรรมที่เกิดขึ้นในวรรณคดีประเภทร้อยกรอง ยังเป็นตัวกำหนดเสริมสร้างประโยชน์ให้เกิดคุณค่าในด้านต่างๆของสังคมไทยมีคุณค่าทางอารมณ์ ด้านคุณธรรม ด้านความงดงามของภาษา ด้านพระพุทธศาสนา ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา การเมืองการปกครอง และคุณค่าด้านแง่คิดและคติชีวิต อันจะเป็นประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามของสังคม อันมีขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมและจริยธรรม เพื่อสร้างสรรค์จรรโลงสังคมร่วมกัน มีความสงบสุข ภายในสังคม นำไปสู่สภาพของสังคมมนุษย์ที่ดีกว่า

Thesis Title : A study of Buddha Dhamma' s Values in Thai Poetry
According to the Core Curricula for Basic Education in
Buddhist 2551 (C.E. 2008)

Researcher : PhraSomboon Chinawangso (Wichai)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Hassadee Kittinando, B.A., M.A., Ph. D.

: Assist.Prof. Suraprongkongsat, Pali 4, B.A., M.A., Ph. D.

Date of Graduation : 16 February 2014

Abstract

This thesis had three purposes. They were to (1) study the history and details of the Thai poetry literature, (2) analyze Buddha's Dhamma in the Thai poetry and (3) analyze the values of Buddha's Dhamma in the Thai poetry impacting on Thai society. This was a documentary research. Data were from collectd Tripitaka scripture, Attakatha, Diga, Anudigaa, and texts including the thesis related to the research. The data were analyzed and reported descriptively. The results were found as follows:

“Literature” is a product which has been creatively composed and inherited for a very long time. It is a book which is admitted as the best written and valued text leading to amusement, and pleasure to the readers. The Thai Literature such as songs, poetry, and poems was originally developed before Sukhothai Period. At present, Thai poetry had changed from the initial stage to the more developed stage in various types, different from the past poetry. Thus, reading the current poetry needs various criteria of analysis to benefit the readers, such as entertainment, self-training, culture, wisdom support leading to self-comprehension, social creation, and better understanding of the world and life.

Thai textbook according to the core curricula for basic education in Buddhist Era 2551 contained poetry proverbs in Nirasbhukhaothong literature, and Klonglokanit which consisted of Dhamma principles in the content such as stories of

“the Law of Action, Triluk (Three Common Characteristics), Athisathanadham (Dhamma Vows), Lokadhamma (Worldly Conditions), and gratitude. These Dhamma principles should be taken for real practice for comprehending the reality of life, for applying in daily life, and for developing the ability to the complete human.

Dhamma principles in the poetry support and benefit the Thai society with the value of emotions, morality, language beauty, Buddhism, culture, education, politics, government, and life ideas leading to a good society, culture, beliefs, and ethics for living happily in the society.

กิตติกรรมประกาศ

กราบนมัสการระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า และพระสงฆ์เจ้า อันเป็นที่พึ่งสูงสุดของผู้วิจัย กราบขอบพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิดเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ขอบคุณสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ให้โอกาสได้เรียนรู้ และศึกษาเรื่องราวของพระพุทธศาสนา กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกรูป และทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ได้รับความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง ๒ ท่าน คือ พระหัตถ์กิตติคุณโท, ดร. ประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และด้วยความช่วยเหลือ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ คงสัตย์ กรรมการที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่ง ซึ่งทั้งสองท่านต่างก็ได้ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งในส่วนเนื้อหา และวิธีการเขียนเป็นอย่างดี ช่วยชี้ประเด็นและเติมเต็มในสิ่งที่ผู้วิจัยมองไม่เห็น จนทำให้งานนี้มีความบกพร่องน้อยที่สุดให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พระธรรมวรนายก พระราชวิมลโมลี พระสุธีวรญาณ เป็นผู้เห็นประโยชน์ของการเรียนการศึกษาได้ส่งเสริมให้การวิจัยได้เรียนรู้และศึกษา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาเขตช่วยแนะนำข้อมูลและให้ยืมคัมภีร์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกรูป/คน ที่อำนวยความสะดวกทางด้านเอกสาร ด้านกำลังใจ และแสดงความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา และขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ช่วยแนะนำ ช่วยจุดประกายแนวคิดในระดับมหาบัณฑิตแก่ผู้วิจัยที่ได้ให้คำแนะนำกรอบของการวิจัยในการศึกษาเรื่องการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักข์ ประเภทบทหรือกรอง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในครั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจต่อไป

คุณประโยชน์ที่เป็นบุญกุศลอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ศิษย์ได้เกิดสติปัญญา และเป็นแรงบันดาลใจให้กำลังใจในการศึกษาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันด้วยความรัก และเมตตาเสมอมา

พระสมบุรณ์ ชินวิโส (วิชัย)

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๗
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๗
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๙
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๙
บทที่ ๒ ความเป็นมาและเนื้อหาวรรณคดีวิจักษ์ ประเภทบทร้อยกรอง	
๒.๑ ความหมายของวรรณคดีและวรรณคดีวิจักษ์	๒๑
๒.๒ ประเภทของวรรณคดี	๒๘
๒.๓ ลักษณะเนื้อหาของวรรณคดีไทย	๔๐
๒.๔ วรรณคดีวิจักษ์ ประเภทบทร้อยกรองของพระพุทธศาสนา	๔๑
๒.๕ วิวัฒนาการของร้อยกรองไทยในปัจจุบัน	๗๕
๒.๖ ลักษณะร้อยกรองไทยในปัจจุบัน	๘๕
๒.๗ ประเภทร้อยกรองไทยในปัจจุบัน	๙๖
๒.๘ แนวการอ่านและพิจารณาประเมินคำร้อยกรองไทยปัจจุบัน	๑๑๗
๒.๙ สรุปประจักษ์	๑๒๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

บทที่ ๓ วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักษ์ ประเภทย่อยกรอง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๑ วรรณคดีวิจักษ์เรื่องนิราศภูเขาทอง	๑๒๔
๓.๑.๑ ความเป็นมาของนิราศภูเขาทอง	๑๒๔
๓.๑.๑.๑ ความหมายของคำว่า นิราศ	๑๒๕
๓.๑.๑.๒ ความเป็นมานิราศภูเขาทอง	๑๒๕
๓.๑.๑.๓ ประวัติผู้แต่ง	๑๒๖
๓.๑.๑.๔ เนื้อเรื่องนิราศภูเขาทอง	๑๒๗
๓.๑.๑.๕ ลักษณะคำประพันธ์	๑๓๗
๓.๑.๒ บทวิเคราะห์นิราศภูเขาทอง	๑๓๗
๓.๑.๒.๑ คุณค่าด้านเนื้อหา	๑๓๗
๓.๑.๒.๒ คุณค่าด้านวรรณศิลป์	๑๓๘
๓.๑.๓ หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในนิราศภูเขาทอง	๑๔๐
ก. หลักสังขธรรม	๑๔๐
๓.๑.๓.๑ กฎไตรลักษณ์	๑๔๐
๓.๑.๓.๒ หลักกรรม	๑๔๓
๓.๑.๓.๓ โลกธรรม	๑๔๖
ข. หลักจริยธรรม	๑๔๙
๓.๑.๓.๔ อธิฐานธรรม	๑๔๙
๓.๑.๓.๕ สัมมาวาจา	๑๕๓
๓.๑.๓.๖ ธรรมอันให้งาม	๑๕๖
๓.๑.๓.๗ การไม่คบคนพาล	๑๕๙
๓.๑.๓.๘ ศีล ๕ หรือ เบญจศีล	๑๖๓
๓.๑.๓.๙ กตัญญูกตเวที	๑๖๘
๓.๑.๓.๑๐ อกุศลมูล	๑๗๒
๓.๑.๓.๑๑ กามราคะ	๑๗๔
๓.๑.๔ สรุปประจำเรื่อง	๑๗๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๒ วรรณคดีวิจักษ์เรื่องโคลงโลกนิติ	๑๗๙
๓.๒.๑ ความเป็นมาของโคลงโลกนิติ	๑๗๙
๓.๒.๑.๑ ความหมายของโคลงโลกนิติ	๑๗๙
๓.๒.๑.๒ ความเป็นมาโคลงโลกนิติ	๑๗๙
๓.๒.๑.๓ ประวัติผู้แต่ง	๑๘๐
๓.๒.๑.๔ ลักษณะคำประพันธ์	๑๘๑
๓.๒.๒ บทวิเคราะห์โคลงโลกนิติ	๑๘๓
๓.๒.๒.๑ คุณค่าด้านวรรณศิลป์	๑๘๓
๓.๒.๒.๒ คุณค่าด้านเนื้อหา	๑๘๗
๓.๒.๓ หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ	๑๘๗
ก. หลักศีลธรรม	๑๘๘
๓.๒.๓.๑ ให้เป็นคนดี (กฎแห่งกรรม)	๑๘๘
๓.๒.๓.๒ ความซื่อสัตย์ (สัจจะ)	๑๙๑
๓.๒.๓.๓ ละทิ้งความโอ้อวด(มานะ)	๑๙๒
ข. หลักจริยธรรม	๑๙๔
๓.๒.๓.๔ พรหมวิหาร	๑๙๕
๓.๒.๓.๕ กตัญญูกตเวที	๑๙๖
๓.๒.๓.๖ ความไม่ไว้วางใจ(ความไม่ประมาท)	๒๐๐
๓.๒.๓.๗ การศึกษาเล่าเรียน (สิกขา)	๒๐๒
๓.๒.๓.๘ รู้จักประมาณตน (มัญญัตถุญตา)	๒๐๔
๓.๒.๓.๙ ความขยันหมั่นเพียร (วิริยารัมภะ)	๒๐๖
๓.๒.๓.๑๐ การพิจารณาเลือกคบคน	๒๐๘
๓.๒.๓.๑๑ ไม่ให้ทำตามอย่างผู้อื่น (ยถาลาภสันโดษ)	๒๐๙
๓.๒.๓.๑๒ วาจาอ่อนหวาน (วาจาสุภาษิต)	๒๑๐
๓.๒.๓.๑๓ การไม่คบคนพาล	๒๑๒
๓.๒.๔ สรุปประจำเรื่อง	๒๑๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

บทที่ ๔ คุณค่าหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีวิจักษ์ ประเภทยกรอง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีต่อสังคมไทย

๔.๑ คุณค่าด้านพระพุทธศาสนา	๒๑๘
๔.๒ คุณค่าด้านพัฒนาสังคม	๒๒๔
๔.๓ คุณค่าด้านวัฒนธรรมและประเพณี	๒๓๐
๔.๔ คุณค่าด้านการศึกษา	๒๓๘
๔.๕ คุณค่าด้านแก่งัดและคติชีวิต	๒๔๕
๔.๖ สรุปประจําบท	๒๕๑

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๕๒
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๒๕๗

บรรณานุกรม	๒๕๘
------------	-----

ภาคผนวก	๒๖๙
---------	-----

ภาคผนวก ก หนังสือบันทึกข้อความเรื่องเก็บข้อมูลภาคสนาม	๒๗๐
---	-----

ภาคผนวก ข เนื้อเรื่องของนิราศภูเขาทองและโคลงโลกนิติ	๒๘๐
---	-----

ประวัติผู้วิจัย	๒๙๑
-----------------	-----

อธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก.คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎกวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เติปีฎก ๒๕๐๐ และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๒๕๓๙ ในการอ้างอิงโดยระบุเล่ม/ข้อ/หน้าหลังคำย่อชื่อคัมภีร์เช่น ที.ม.(บาลี) ๑๐/๓๗๖/๒๖๑
 หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคคปาติ พระไตรปิฎกภาษาบาลีเล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๓๗๖ หน้า
 ๒๖๑, ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๖/๓๐๕ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก
 ภาษาไทยเล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๓๗๖ หน้า ๓๐๕

พระวินยปิฎก

๑ - ๒	วิ.มหา.	(บาลี)	=	วินยปิฎก มหาวิภคปาติ	(ภาษาบาลี)
๔ - ๕	วิ.ม.	(ไทย)	=	วินยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

๙	ที.สี.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขณธวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
๑๑	ที.ปา.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
๑๒	ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๓	ม.ม.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๔	ม.อุ.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย สคาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย สคาววรรค	(ภาษาไทย)
๑๖	ส.นิ.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย นิตานคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.นิ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย นิตานวรรค	(ภาษาไทย)
๑๗	ส.ม.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
๑๘	ส.สพ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สักยตติกาย สฬายตนวรรค	(ภาษาไทย)
๒๐	อง.เอกก.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย เอกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ทุก.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ทุกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง. ทุก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ทุกนิบาติ	(ภาษาไทย)

	อง.ติก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกายติกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง. ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุดตรนิกาย ติกนิบาติ	(ภาษาไทย)
๒๑	องจตุกก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย จตุกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
๒๒	อง.ปญจก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกายปญจกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ปญจก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย ปญจกนิบาติ	(ภาษาไทย)
	อง.ฉกก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย ฉกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ฉกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุดตรนิกาย ฉกกนิบาติ	(ภาษาไทย)
๒๓	อง.สตตก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย สตตกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.อฏฐก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย อฏฐกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง. อฏฐก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย อฏฐกนิบาติ	(ภาษาไทย)
๒๔	ขุ.ขุ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ขุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก องคุดตรนิกาย ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
	ขุ.อิติ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ธ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธมมปทปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
	ขุ.สุ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
๒๖	ขุ.เถร. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถาปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาตกปาติ	(ภาษาบาลี)
๒๗	ขุ.ชา.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาตก	(ภาษาไทย)
๒๘	ขุ.ม. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทสปาติ	(ภาษาบาลี)
๓๐	ขุ.จู. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิทเทสปาติ	(ภาษาบาลี)
๓๒	ขุ.อป. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทานปาติ	(ภาษาบาลี)
๓๓	ขุ.พุทธ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พุทธวสปาติ	(ภาษาบาลี)

พระอภิธรรมปิฎก

๓๓	อภิ.สง. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก ธมมสังคณีปาติ	(ภาษาบาลี)
๓๔	อภิ.วิ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก วิภังคปกรณ์ปาติ	(ภาษาบาลี)